

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie **P. R.**,

skazanego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 282 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 20 listopada 2024 r., kasacji obrońcy,

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 grudnia 2023 r., sygn. akt VIII AKa 5/23, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 października 2020 r., sygn. akt VIII K 17/17,

1) uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do P. R., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. także w odniesieniu do:

- B. M. w zakresie dotyczącym czynu zarzuconego w pkt VIII aktu oskarżenia,

- R. R. w zakresie utrzymania w mocy pkt I wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 października 2020 r., sygn. akt VIII K 17/17 oraz

- Z. G. w zakresie utrzymania w mocy pkt XII i XIII wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 października 2020 r., sygn. akt VIII K 17/17

i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2) nakazuje zwrot P. R. uiszczonej opłaty kasacyjnej.

Jarosław Matras Michał Laskowski Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 października 2020 r. (sygn. akt VIII K 17/17) P. R. został uznany winnym czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych każda po 400 zł. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 grudnia 2023 r. (sygn. akt VIII AKa 5/23) wyrok w stosunku do P. R. został utrzymany w mocy.

Od powyższego prawomocnego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając orzeczeniu:

„a) rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 439 § 1 pkt. 2 k. p.k. w zw. z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez naruszenie prawa do rzetelnego procesu, prawa do skutecznego środka prawnego i bezstronnego Sądu, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez wydanie orzeczenia w II instancji przez Sąd nienależycie obsadzony, polegający na orzekaniu przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w składzie, w którym zasiadał sędzia sprawozdawca X.Y. powołany na stanowisko sędziego po przeprowadzeniu procedury konkursowej przez nową Krajową Radę Sądownictwa, co do nielegalności powołania którego wypowiadały się nie tylko sądy powszechne, ale również Sąd

Najwyższy, a słuszność takiej oceny potwierdził również Europejski Trybunał Praw Człowieka i Podstawowych Wolności;

b) rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść wyroku tj. art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) w postaci nienależytej obsady Sądu tj. wydania zaskarżonego orzeczenia przez sędziego SSO w Lublinie delegowaną X.Y.1, poprzez powołanie do tego Sądu na podstawie procedury nominacyjnej określonej w ustawie z dnia 08 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądowej oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), której wadliwość procesu powoływania w konkretnych okolicznościach, prowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Jak wskazywano już wielokrotnie w orzecznictwie polskiego Sądu Najwyższego, jak orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka problem dotyczący niezależności polskich sądów i ich odpowiedniej struktury ma charakter systemowy. Kwestia ta zwłaszcza wybrzmiewa w tych przypadkach, gdy konkretni sędziowie nie tylko swoją karierę orzecniczą zaczynali, bądź kontynuowali w oparciu o decyzje Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych

ustaw (Dz. U. 2018.3), ale brali aktywny udział we wspieraniu wszelkich „reform” wymiaru sprawiedliwości po roku 2015 i utożsamiali się z wyrażanymi przez ówczesnie rządzących kierunkami zmian. Przypomnieć należy, że w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., w sprawie I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22) zaakcentowano kluczową dla procesu nominacyjnego okoliczność, tj. że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1. W uchwale tej zaakcentowano także, należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa, co prowadzi to konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego takich okoliczności, jak -równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów oraz to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

Tak też ocenić należy przypadek sędziego X.Y.1. Sędzia Sądu Rejonowego [...] w Lublinie X.Y.1, powołana została na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2019 r., Nr [...], w uwzględnieniu wniosku Krajowej Rady Sądownictwa zawartego w Uchwale Nr [...] /2018 z dnia [...] 2018 r. Kwestia oceny tego postępowania awansowego została już szczegółowo omówiona przez Sąd Najwyższy w sprawach pod sygn. III KK 375/21 oraz II KK 607/22. Zawarte w nich oceny dotyczące nietransparentności tamtego konkursu Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela.

Kluczowym dla oceny postawy wskazanego sędziego jest okoliczność, że w roku 2022 r. sędzia X.Y.1 podpisała listę poparcia dla – starającego się o wybór do Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej ustawą z 2017 r., drugiej kadencji – byłego wiceministra w Ministerstwie Sprawiedliwości sędziego Łukasza Piebiaka. Uczyniła to pomimo publicznie dostępnych informacji o udziale wyżej wymienionego tzw. aferze „hejterskiej”, w której osoby związane z Ministerstwem Sprawiedliwości starały się zdeprecjonować sędziów niepoddających się presji władzy wykonawczej i stosujących w swoim orzecznictwie regulacje konstytucyjne i konwencyjne. Nadto poparcia tego udzieliła, gdy w obrocie prawnym funkcjonowały już jednoznaczne w swej wymowie orzeczenia trybunałów międzynarodowych, co do kryzysu praworządności w Polsce i w tym zakresie nie było już żadnych wątpliwości co do niekonstytucyjnego i sprzecznego z prawem międzynarodowym sposobu wyboru kandydatów na sędziów przez ówczesną KRS.

W tym samym roku, sędzia X.Y.1 wyraziła chęć delegowania jej do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, uzyskując stosowny akt delegacji Ministra Sprawiedliwości w dniu 10 października 2022 r. ([...]), w sytuacji, gdy musiała być świadomą, że delegowanie to było następstwem wcześniejszego (w sierpniu 2022 r.), bezprawnego przeniesienia przez kierownictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie doświadczonych sędziów Wydziału II Karnego tego Sądu do Wydziału III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, co było spowodowane wyłącznie stosowaniem przez tych sędziów Konstytucji RP oraz respektowaniem wiążącego Polskę (o czym sygnalizowano już wyżej w tym uzasadnieniu) orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela oceny wyrażone w odniesieniu do zagadnienia delegacji Sędzi X.Y.1 do Sądu Apelacyjnego obszernie wyartykułowane w sprawie II KK 296/23.

Uznać zatem należy, że udział Sędzi X.Y.1 w rozpoznaniu niniejszej sprawy i wydaniu końcowego orzeczenia, prowadził do obsady sądu niezgodnej z regulacjami prawa polskiego i międzynarodowego, a zatem do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nie było zatem konieczności przeprowadzania test niezależności w stosunku do pozostałych członków składu.

Z uwagi na to, że względy, dla którego oczywiście zasadna okazała się kasacja obrońcy P. R., odnoszą się także do pozostałych osób, w stosunku do których zaskarżony wyrok utrzymywał w mocy skazujący wyrok sądu I instancji, należało na zasadzie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. uchylić wyrok Sądu odwoławczego w tym zakresie także w odniesieniu do B. M., R. R. oraz Z. G., co do czynów im prawomocnie przypisanych.

[J.J.]

[a.ł]

Jarosław Matras Michał Laskowski Włodzimierz Wróbel